

BOUWEN AAN EEN STERK TOEKOMSTGERICHT NEDERLANDS VOEDSELSTEEEM

VAN IMPASSE NAAR VERNIEUWEND VOEDSELBELEID

HET VOEDSELLEND MOET VAN HET SLOT

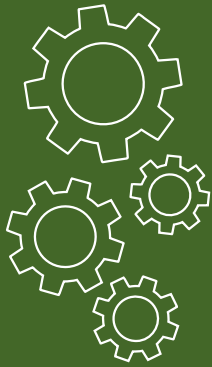
Veilig, voedzaam en betaalbaar voedsel is in Nederland de normaalste zaak van de wereld, omdat we een **sterk** en innovatief **voedselcluster hebben van wereldklasse**. Tegelijkertijd **stijgen de kosten van boodschappen** en nemen **zorgkosten** toe. Stijgende **energie- en grondstofkosten** door geopolitieke spanning en klimaatverandering maken dit erger. Er is een stikstofprobleem en de waterkwaliteit vraagt onze aandacht. **Het voedselland zit vast door gebrek aan keuzes**. Dit **moet en kan anders** als Nederland met zijn voedselsysteem **inspeelt op de eisen van morgen**. Betaalbare, waardevolle producten die preventieve gezondheidszorg versterken, Europese voedselzekerheid bevorderen met het produceren van verantwoord voedsel en zorgen voor een sterk economisch verdienmodel. Het kan, mits we **nu samen over gaan tot structurele actie**.

WHY
VAN
PROBLEEM
NAAR
ACTIE

HET NEDERLANDSE VOEDSELSTEEEM IN HET KORT:

- Essentieel voor toekomstig verdienvermogen.
- 7% van de economie.
- Noodzakelijke pijler onder weerbaar Europa en Nederland.
- Specialisatie van de delta in NW Europese economie – belang neemt toe door klimaatverandering.
- Wereldspeler in samenhang met handel en logistiek.
- Gerenommeerde kennisinstellingen en internationale netwerken.
- Sterke samenhang met andere sectoren (verpakkingen, metaal, watersector, chemie).
- Dynamische sector. Ecosysteem van startups tot multinationals.
- Veel mkb, sterk in de regio's verankerd.
- Trekt buitenlandse investeringen aan.
- Innovatie-lab dat met R&D, hoofdkantoren en human capital van belang is voor de wereld.
- Diplomatieke troefkaart.

HOW

SAMEN STUREN,
SAMEN BOUWEN.

HOE GAAN WE DAT DOEN?

Initiatiefnemers uit het voedselcluster, verenigd in dit manifest, roepen het **kabinet** op om met ons tot een akkoord te komen over één gezamenlijk doel voor 2050: Een toekomstbestendig voedselsysteem dat brede welvaart borgt, ook in tijden van geopolitieke spanningen. Hierin

- maken we **keuzes ten aanzien van ruimte & grond, water, emissies, gezondheid en arbeidsmarkt**,
- bepalen we de **positie welke Nederland** met haar **Voedselsysteem** in wil nemen in **Europa**,
- gaan we aan de slag met de **inrichting van het landelijk gebied en de zee**.

Stabiliteit is nodig om als voedselcluster in te spelen op de toekomst. Het **voedselcluster wil met de overheid** hierover een **akkoord** sluiten en **neemt medeverantwoordelijkheid** voor het realiseren daarvan. Hiertoe stellen wij voor om te komen tot een **Regieorgaan Voedselsysteem (RVS)** waarbij het voedselcluster niet alleen **kennis en kunde, maar ook samenwerking en uitvoeringskracht** inbrengt. Ook zal zij een bijbehorende onderzoek- en innovatieagenda mede financieren. Niet alleen alle partijen uit de voedselketen, maar het hele ecosysteem van natuur-, milieu- en consumentenorganisaties en onderwijs & onderzoek dienen in het RVS vertegenwoordigd te zijn.

Het Nederlands voedselsysteem samengevat:

Een 'Groeidiamant' met sterke en innovatieve vraag naar producten uit de omliggende steden in binnen- en buitenland, nauwe samenhang met gerelateerde bedrijfstakken en een dynamisch voedselcluster, in samenspel met een ondersteunende overheid.

- De sector kent de nodige uitdagingen: een te groot beslag op milieuruimte, gezonde voedselconsumptie, de arbeidsmarkt (incl. migratie-issues), investeren in opschaling in Nederland is niet aantrekkelijk en de fragmentatie van de sector.
- Maar er liggen ook kansen: wereldwijde vraag naar gezond en duurzaam voedsel en vooral de daarvoor benodigde technologie,
- Dit betreft BRAIN-technologie: biotechnologie (genetica), robotisering, AI en nanotechnologie.

Conclusie: De kansen en uitdagingen maken duidelijk dat de sector in Nederland een unieke positie heeft met veel potentie voor de toekomst en niet terugdeinst voor grote uitdagingen. De uitdagingen zijn niet uniek voor Nederland, ook andere landen in de wereld lopen aan tegen vraagstukken van duurzame en gezonde voedselvoorziening door voedselsystemen die weerbaar, wendbaar en wederkerig zijn. Investeren in het verdienvermogen van het voedselcluster is een geweldige kans om het stikstofprobleem op te lossen en de wereldwijde positie te behouden en uit te bouwen. Een stabiel, gecommitteerd en integraal lange termijn Voedselbeleid zal leiden tot het behoud van onze internationale concurrentiepositie, en versnelling op verduurzaming en toekomstbestendigheid.

WAT VRAAGT DIT IN UITVOERING?

Dit vraagt een economisch attractief en concreet Voedselbeleid dat deel uitmaakt van een sterke en strategische positionering van Europa, **geïnspireerd door het Draghi-rapport**, de EU-Strategische Dialoog voor Landbouw en Voedsel en op aanbevelingen van de OECD over ons landbouw- en voedselbeleid. Dit vraagt om een publiek-privaat coördinatieorgaan op nationaal niveau, het genoemde RVS. **Regie** is essentieel om **samenhang in alle onderdelen** van het Voedselsysteem aan te brengen (innoveren) en **internationale voorsprong te behouden en uit te bouwen**.

Het RVS kan verantwoordelijk worden gemaakt voor:

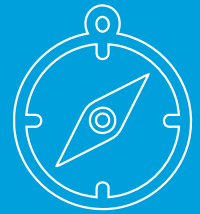
- Opstellen en co-financieren van **resultaat-gedreven innovatieprogramma's** gericht op toekomstbestendige land- en tuinbouw en lekker & gezond voedsel.
- Opschalen van **duurzame ingrediënten** en gezonde en lekkere producten die passen binnen een verantwoorde leefstijl.
- **Uitvoering** van het **duurzaamheidsbeleid** (beheer van het stelsel van doelsturing).
- **Organisatie** van het **dataverkeer** voor data-gestuurde ketens.
- **Ontwikkeling van AI** op consumentendata.
- Internationale **marktontwikkeling** richting landen **buiten Europa**.
- Het organisch laten ingroeien van bestaande **publiek-private initiatieven**, zoals bijvoorbeeld true-value language.

Het **RVS** krijgt **2 functies**:

- Het **voedselcluster** in staat te stellen het bereikte akkoord vorm te geven in beleid
- Aanvullend aan de producenten- en branche-organisaties ondersteuning te geven aan de uitvoering

WHAT

KRACHT DOOR KOERS

Het RVS vervult een **brugfunctie bij de uitwerking en uitvoering van een gedragen akkoord** tussen overheid en sector, die geen van beide los van elkaar het voedselsysteem kunnen moderniseren. Door de samenwerking in het RVS kunnen overheid en voedingscluster voor consumenten eraan werken om de **gezondere en duurzame keuze de makkelijkste te maken**.

Administratieve lasten kunnen vergaand worden beperkt door digitalisering en certificering. Het RVS krijgt de opdracht dit mede te organiseren en in de data-uitwisseling een belangrijke rol te spelen.

De voedselstrategie biedt kansen voor:

- **Innovatieve voedingsmiddelen**. alternatieve en ook duurzamere eiwitten, voeding voor speciale doelgroepen, zaadveredeling (voor groenten, fruit, aardappelen, groenvoorziening, sierteelt en vee) en groene laag-risico gewasbeschermingsmiddelen.
- **Innovatieve chemie** voor circulaire & biobased materialen en een nieuwe generatie biogron- & biobrandstoffen.
- Terugwinning en **circulair gebruik** van materialen (waaronder fosfaat en drinkwater) via waterzuivering en waterbehandeling.
- Voorkomen en bestrijden van grondstof/voedselverliezen en **up-cyclen en verwaarden** van zij- en reststromen.
- Inzet van **biotechnologie** voor alle bovenstaande markten en toepassingen.
- **Machinebouw, digitalisering en AI** (waaronder robots) voor de voedselindustrie, precisielandbouw, optimalisatie van de dierhouderij en hoogwaardige glastuinbouw met adaptieve en autonome groeistystemen.

WAT LEVERT DIT OP?

Door gezamenlijk optrekken van overheid en voedingscluster creëren zij een **Nederlands voedselsysteem dat volop bijdraagt aan de Europese voedselzekerheid, duurzaam, gezond en betaalbaar voedsel en een innovatieve competitieve sector** en daarmee indirect aan **vrede, veiligheid en brede welvaart**. Die welvaart bestaat uit **toegang tot gezond voedsel** voor alle burgers en **duurzame productieomstandigheden** binnen planetaire grenzen met ruimte voor **groei en verdienvermogen**.

STIP OP DE
HORIZON

WAT VERWACHTEN WE VAN DE KABINETSFORMATIE?

Neem het initiatief om tot **een akkoord** te komen over

- Eén gezamenlijk doel voor 2050 met alle partijen in het voedselsysteem.
- Een stabiele lange termijnkoers voor een toekomstbestendig, innovatief en concurrerend voedselsysteem.

Zet in op **een toekomstbestendig voedselbeleid**, dat het hele voedselsysteem omvat en opereert vanuit innovatiekansen en krachtenbundeling.

Formuleer een **actieagenda** voor instelling van het Regieorgaan Voedselsysteem, voor uitvoering van de voedselstrategie & doelsturing met digitalisering en certificering.

Nederland is te klein om geen keuzes te maken - het belang van een toekomstgericht voedselsysteem te groot. Neem het initiatief tot een gedragen voedselbeleid, uit de impasse, naar een kansrijke toekomst!

Deze oproep voor de kabinetsformatie wordt op persoonlijke titel onderschreven door de volgende initiatiefnemers uit het voedselcluster

Manfred Aben - TKI Agri & Food

Cees-Jan Adema - FNLI

Marjolein Brasz - Foodvalley

Alex Datema - Rabobank

Dirk Duijzer - Topsector Agri & Food

Elbert Dijkgraaf - econoom

Marian Geluk - Next Food Collective

Sjoukje Heimovaara - Wageningen University & Research

Hans Van den Heuvel - LTO Nederland

André Hoogendijk - BO Akkerbouw

Marc Jansen - CBL

Anneke van de Kamp - Topteam Tuinbouw & Uitgangsmaterialen

Michiel Klompenhouwer - Plantum

Rien Komen - Aeres en Groene Tafel

Han Kolff - Food Transformation Forum

Albert Jan Maat - NetVISwerk

Roy Meijer - NAJK

Krijn Poppe - econoom & beleidsadviseur

Kees van Rooij - Food NL

Jan Paul van Soest - Transitiecoalitie Voedsel

Toine Timmermans - Samen Tegen Voedselverspilling

Gerda Verburg - boegbeeld Agri & Food.